

Language Czech
Text

Sokol stříhovavý je nejrychlejším ptákem na světě, který dokáže převézt střemhlavem do letu dosahnout rychlosti přes 300 km/h. Jeho potravu tvoří převážně ptáci do velikosti holuba, které loví výškou nad 100 m letovým i loveckým schopnostem poutal tento dravec již od starověku znánou pozornost lidů. Například staroegyptský bůh nebes, slunce a světla zvaný Hor je zobrazován jako sokol, předpadný jako muž se sokolem hlavou. Sokol se stal erbovným zvěřinovým symbolem Čech rodů a byl (a nadále je) velmi ceněn mezi sokolnáky. V uplynulých desetiletích se sokol stříhovavý stal také symbolem ohrožených přírody a následně i symbolem jejich ochrany.

Skalnaté oblasti Českosaského a východního Slovenska patřila odedávna k nejvýznamnějším hnízdíštům tohoto dravce v Evropě. Až do roku 1950 hnízdili sokoli na našem území ve výjimečném počtu. Hnědohrdlá oblastech. Nadmořské a nekontrolované používání pesticidů v druhé polovině 20. století způsobilo kolaps sokolové populace. Nízká plodnost, malá říata hynoucí po narození a zeslabené skořápky vajec, které samice při zahájeního rozmanitých, to výje byly důsledky vysoké koncentrace DDT, silného toxického insekticidu, který pronikal do těla sokola společně s jejich potravou. V české republice nakonec nezbyl ani jeden živý sokol v roce 1970. Po následkem 70. let tak byl u nás sokol stáhován prohlášen za vyhynulý druh.

AÅ¾ po zÃ¡kazu pouÅ¾ívání lÃ¡tek s obsahem DDT a zahájení reintrodukčních programů se zaala populace sokolů postupně vracet na své historické hnízdiště. Pro oblast Labských páskovců byl kladenový program znovunavrácení (reintrodukce) sokola započat v sousedním Sasku. První dvě mláděata byla vypuštěna v roce 1989 na stolovou hoře Lillienstein. V roce 1992 se usadili první sokoli na území Saského výběžku a v roce 1994 i na území říšského výběžku. V současnosti doba hnízdí na území říšského výběžku okolo deseti páří. Hnězdná říšská populace v jednotlivých letech ale známo ná koláši. Zatím nejvíce bylo v roce 2012, kdy bylo vyvedeno minimálně 22 mláďat. Populace sokolů hnízdících na říšském a německém straně Labských páskovců je v současnosti dobře nejsilnější a populace tohoto druhu ve střední Evropě ažat dohromady kolem 30 páří.

PÅ estoÅ¾e jsou dnes stavy sokolÅ“ v LabskÅ½ch psÃkovcÃch stabilizovanÃ© a docházÃ dokonce mÄrnÃ©mu nÅ;řÅ“stu poÄjetnosti hnÄzdÄcÃch pÅ;řÅ“, je i nadÄ;le nutnÃ; ochrana sokolÃch hnÄzdiÄ;Å¥. SokolÃ pÅ;ry si pro hnÄzdÄ;nÃ vybÄrajÃ nejÄ;astÄ;jí dutiny a Å;Ämsy umÄstÄ;nÃ© vysoko ve skalnÃch stÄ;nÃch. SkÃ;ly jsou ale zÅ;roveÅ horolezecky a turisticky atraktivnÄmi mÄsty. RuÅjenÃ v dobÄ hnÄzdÄ;nÃ vÅ;jak mÄvÃj pro sokoly fatÃ;lnÃ nÄ;sledky. NepÅ;Ätomnost vyplaÅ;enÃ½ch rodiÄ;Å“ na hnÄzdÄ;mÅ“-Å¾e vÃ;st k zastydnutÃ vajÄ;ek, pÅ;ÄpadnÄ;k prochladnutÃ mlÃ;Ä;at. Na opuÅ;tÄ;nÃ½ch vajÄ;ekÃ;ch Ä;i mlÃ;Ä;atech si takÃ© rÃ;di pochutnajÃ predÃ;toÅ;i, napÅ;. kuna Ä;i krkavec. Proto se v dobÄ hnÄzdÄ;nÃ oblasti v okolÃ hnÄzd pro bÄ;Å¾nÃ© nÅ;vÅ;tÄ;vnÄky i horolezce uzavÄrajÃ a jsou peÄ;livÄ; stÅ;eÅ¾eny profesionÄ;lnÄmi i dobrovolnÃ½mi strÃ;Å¾ci pÅ;Ärody. S vyhledÃ;vÅ;nÄm a ochranou hnÄzd pomÃ;hajÃ ochrÃ;ncem pÅ;Ärody takÃ© horolezci. VÅ;echna tato opatÅ;enÃ umoÅ¾Å;ujÃ sokolÅ;m neruÅ;enou pÅ;Ä; o snÄ;ku a mladÃ©. SamiÅ;ka klade koncem bÅ;jezna vÄ;tÅ;inou tÅ;i aÅ¾ Ä;tyÅ;jí vejce a bÅ;hem tÅ;acetidennÄho sezenÃ se partneÅ;i na hnÄzdÄ; stÅ;ÄdajÃ. Ä;astÄ;jí vÅ;jak na hnÄzdÄ; sedÃ samiÅ;ka a samec obstarÃ;vÃ; potravu. MlÃ;Ä;ata vylÃ;ctajÃ po pÅ;ti tÅ;vÅ;dnech, ale rodiÄ;e je nadÄ;le krmÄ; dalÅ; dva mÄ;sÄce

Mladí sokoli pak podnikají krátké i delší cesty po okolí s cílem nalákat si svájci nováček domov. Postupně se tak z Labských páskovců stávají do dalších skalnatých oblastí ve střední Evropě. Dnes již třetina sokoli žije v Jizerských horách a v Krkonoších, v Jeskyních mrazech na Broumovsku a umavském. Novodobý fenoménem, který souvisí s posledním sokolovou populací a se snahou sokolů pálit zpátky, je nedostatek skalních hnízdišť, jež i hned vlastní na lidských stavbách. V Jeskyních republice například sokoli zahňádili na Třeboňském chrámu na Staroměstském náměstí v centru Prahy. V posledních letech probíhají také pokusy s využitím hnízdních budek pro sokoly na vysokých továrních komínech. Zaznamenáno bylo také zahňázdění v povrchovém uhlíkovém dolu pálámo na třetinu rypadle!

- 3907 zobrazen

Source URL: <https://www.npcs.cz/sokol-stehovavy-falco-peregrinus>